

DOMINICA PENTECOSTES

LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM IOANNEM.

Iohann. XIV, 23-31.

In illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis: Si quis diligit me, sermonem meum servabit, et Pater meus diliget eum, et ad eum veniemus, et mansio- nem apud eum faciemus:

24. qui non diligit me, sermones meos non servat. Et sermonem quem audistis, non est meus: sed eius, qui misit me, Patris.

25. Haec locutus sum vobis, apud vos manens. 26. Paracliticus autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, et suggeret vobis omnia, quaecumque dixerit vobis.

27. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Non turbetur cor vestrum, neque formidet.

28. Audistis quia ego dixi vobis: Vado, et venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique, quia vado ad Patrem: quia Pater maior me est.

29. Et nunc dixi vobis priusquam fiat: ut cum factum fuerit, credatis.

30. Iam non multa loquar vobiscum. Venit enim princeps mundi huius, et in me non habet quidquam.

31. Sed ut cognoscatur mundus quia diligo Patrem, et sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio.

Homilia S. Gregorii Papae.

HOMILIA XXX. IN EVANGELIO. Habitu ad populum in basilica beati Petri apostoli die sancto Pentecostes.

3569

LIBET, fratres charissimi, evangelicae verba lectionis sub brevitate transcurrere, ut post diutius liceat in contemplatione tantae solemnitatis immorari. Hodie namque Spiritus sanctus repentino sonitu super discipulos venit, mentesque carnalium in sui amorem permutavit: et foris apparentibus linguis igneis, intus facta

sunt corda flammantia: quia dum Deum in ignis visione suscipiunt, per amorem suaviter arserunt. Ipse namque Spiritus sanctus amor est. Unde et Ioannes dicit: *Deus charitas est* (I IOANN. IV, 8, 16). Qui ergo mente integra Deum desiderat, profecto iam habet quem amat. Neque enim quisquam posset Deum diligere, si eum quem diligit, non haberet. Sed ecce, si unusquisque vestrum requiratur, an diligit Deum, tota fiducia et segura mente respondet: Diligo. In ipso autem lectionis exordio audistis quid Veritas dicat: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit*. Probatio ergo dilectionis exhibitio est operis. Hinc in Epistola sua idem Ioannes dicit: *Qui diligit Deum, et mandata eius non custodit, mendax est* (Ibid. v, 20). Vere etenim Deum diligimus, si ad mandata eius nos a nostris voluptatibus coarctamus. Nam qui adhuc per illicita desideria diffluit, profecto Deum non amat, quia ei in sua voluntate contradicit.

Et Pater meus diligit eum: et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus. Pensate, fratres charissimi, quanta sit ista solemnitas, habere in cordis hospitio adventum Dei. Certè si domum

vestram quisquam dives ac praepotens amicus intraret, omni festinantia domus tota mundaretur, ne quid fortasse esset quod oculos amici intrantis offenderet. Tergat ergo sordes pravi operis, qui Deo praeparat domum mentis. Sed videte quid Veritas dicat: *Veniemus, et mansionem apud eum faciemus*. In quorundam etenim corda venit, et mansionem non facit: quia per compunctionem quidem Dei respectum percipiunt, sed tentationis tempore hoc ipsum quod compuncti fuerant, obliviscuntur; sicque ad perpetranda peccata redeunt, ac si haec minime planxissent. Qui ergo Deum vere diligit, qui eius mandata custodit, in eius corde Dominus et venit et mansionem facit: quia sic eum divinitatis amor penetrat, ut ab hoc amore tentationis tempore non recedat. Ille ergo vere amat, cuius videlicet mentem delectatio prava ex consensu non superat. Nam tanto quisque a superno amore disiungitur, quanto inferius delectatur. Unde et adhuc subditur: *Qui non diligit me, sermones meos non servat*. Ad vosmetipsos ergo, fratres charissimi, introrsus redite; si Deum vere amatis, exquirite: nec tamen sibi aliquis credat, quidquid sibi animus sine operis attestatione responderit. De dilectione Conditoris lingua, mens et vita requiratur. Numquam est Dei amor otiosus. Operatur etenim magna, si est: si vero operari renuit, amor non est.

³⁵⁷¹ *Et sermonem quem audistis, non est meus, sed eius qui misit me Patris*. Scitis, fratres charissimi, quia ipse qui loquitur unigenitus Filius, Verbum Patris est, et ideo sermo, quem loquitur Filius, non est Filii, sed Patris; quia ipse Filius Verbum est Patris. *Haec locutus sum vobis, apud vos manens*. Quando non maneret apud eos, qui ascensus coelum promittit, dicens: *Ece ego vobiscum*

sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi? (MATTH. XXVIII, 20). Sed Verbum incarnatum et manet et recedit: recedit corpore, manet divinitate. Apud eos ergo tunc se mansisse perhibet: quia qui invisibili semper potestate praesenserat, corporalliam visione recedebat.

Paracliticus autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, et suggeret vobis omnia, quaecumque dixerit vobis. Nostis plurimi, fratres mei, quod graeca locutione Paracliticus, latina advocatus dicitur, vel consolator. Qui idcirco advocatus dicitur, quia pro errore delinquentium apud iustitiam Patris intervenit. Qui unius substantiae cum Patre et Filio exorare pro delinquentibus perhibetur, quia eos quos repleverit, exorantes facit. Unde et Paulus dicit: *Ipse enim Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus* (ROM. VIII, 26). Minor vero est qui postulat, quam qui postulatur: quomodo ergo Spiritus postulare dicitur, qui minor non est? Sed ipse Spiritus postulat, quia ad postulandum eos quos repleverit, inflamat. Consolator autem idem Spiritus vocatur, quia de peccati perpetratione moerentibus, dum spem veniae praeparat, ab afflictione tristitiae mentem levat. De quo recte promittitur: *Ipse vos docebit omnia*. Quia nisi idem Spiritus cordi adsit audientis, otiosus est sermo doctoris. Nemo ergo docenti homini tribuat quod ex ore docentis intelligit: quia nisi intus sit qui doceat, doctoris lingua exterius in vacuum laborat. Ecce unam loquentis vocem omnes pariter auditis, nec tamen pariter sensum audite vocis perceptis. Cum ergo vox dispar non sit, cur in cordibus vestris dispar est vocis intelligentia, nisi quia per hoc quod vox loquentis communiter admaneret apud eos, qui ascensus coelum promittit, dicens: *Ece ego vobiscum*

De hac unctione Spiritus rursus per Ioannem dicitur: *Sicut unctio eius docet vos de omnibus* (I IOANN. II, 27). Per vocem ergo non instruitur, quando mens per Spiritum non ungitur. Sed cur ista de doctrina hominum loquimur, quando et ipse Conditor non ad eruditionem hominis loquitur, si eidem homini per unctionem Spiritus non loquatur? Certe Cain priusquam fratricidium opere perpetraret, audit: *Peccasti, quiesce* (GENES. IV, 7, iuxta LXX). Sed quia culpis suis exigentibus voce est admonitus, non unctione Spiritus, audire verba Dei potuit, sed servare contempsit. Requiritur vero nobis est, cur de eodem Spiritu dicatur: *Suggeret vobis omnia*, cum suggerere solet esse minoris? Sed quia suggerere aliquando dicimus subministrare, invisibilis Spiritus suggerere dicitur, non quod nobis scientiam ab imo inferat, sed ab occulto. *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis*. Hic relinquo, illic do. Sequentibus relinquo, pervenientibus do.

3573

Ecce, fratres charissimi, verba sacrae lectionis sub brevitate discussimus: nunc in contemplationem tantae festivitatis animum transferamus. Sed quia cum lectione evangelica vobis est etiam Actuum Apostolorum lectio recitata, ex ea ergo aliquid in usum nostrae contemplationis trahamus. Audistis etenim quia Spiritus sanctus super discipulos in igneis linguis apparuit, omniumque linguarum scientiam dedit. Quid, scilicet, hoc miraculo designans, nisi quod sancta Ecclesia eodem Spiritu repleta omnium gentium erat voce locutura? Qui vero contra Deum turrim aedificare conati sunt, communionem unius linguae perdidit: in his autem qui Deum humiliter metuebant, linguae omnes unitae sunt. Hic ergo humilitas virtutem meruit, illic superbia confusionem.

Sed quaerendum nobis est, cur sanctus Spiritus Patri et Filio coaeternus in igne apparuit, cur in igne simul et linguis, cur aliquando in columba, aliquando vero in igne monstratur, cur super unigenitum Filium apparuit in columbae specie et super discipulos in igne; ita ut neque super Dominum veniret in igne, neque super discipulos monstraretur in columba. Per quatuor itaque haec quae proposuimus, solvendo redeamus. Patri namque et Filio coaeternus Spiritus in igne monstratur: quia incorporeus, ineffabilis atque invisibilis ignis est Deus, attestante Paulo: *Deus noster ignis consumens est* (HEBR. XII, 29). Deus quippe ignis dicitur, quia per hunc peccatorum rubigo consumitur. De hoc igne Veritas dicit: *Ignem veni mittere in terram: et quid volo, nisi ut ardeat?* (LUC. XII, 49). Terra enim vocata sunt corda terrena, quae dum semper infimas in se cogitationes congerunt, a malignis spiritibus conculcantur. Sed ignem Dominus in terram mittit, cum afflatu sancti Spiritus corda carnalium incendit. Et terra ardet, cum cor carnale in suis pravis voluptatibus frigidum, relinquit concupiscentias praesentis saeculi, et incenditur ad amorem Dei. Bene ergo in igne apparuit Spiritus: quia ab omni corde quod replet, torporem frigoris excutit, et hoc in desiderium suae aeternitatis accendit. In igneis autem linguis monstratus est, quia idem Spiritus coaeternus est Filio; et habet cognationem maximam lingua cum verbo. Verbum quippe Patris est Filius. Et quia una est Spiritus et Verbi substantia, idem Spiritus monstrari debuit in lingua. Vel certe quia per linguam procedit verbum, in linguis apparuit Spiritus, quia quisquis sancto Spiritu tangitur, Dei Verbum, id est unigenitum Filium confitetur; et negare Dei

3574

Verbum non valet, quia iam sancti Spiritus linguam habet. Vel certe in linguis igneis apparuit Spiritus, quia omnes quos repleverit, ardentem pariter et loquentes facit. Linguae igneas doctores habent; quia dum Deum amandum praedicant, corda audientium inflammant. Nam et otiosus est sermo docentis, si praebere non valet incendium amoris. Hoc doctrinae incendium ab ipso Veritatis ore conceperant, qui dicebant: *Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, cum loqueretur in via, et aperiret nobis Scripturas?* (LUC. XXIV, 32). Ex auditu quippe sermone inardescit animus, torporis frigus recedit, fit mens in superno desiderio anxia, a concupiscentiis terrenis aliena. Amor verus qui hanc repleverit, in fletibus cruciat; sed dum tali ardore cruciatur, ipsis suis cruciatibus pascitur. Audire ei libet praecepta coelestia; et quot mandatis instruitur, quasi tot facibus inflammatur, et quae torpebat prius per desideria, ardet postmodum per verba. Unde bene per Moysen dicitur: *In dextera eius ignea lex* (DEUT. XXXIII, 2). Sinistra quippe reprobi, qui et ad sinistram ponendi sunt: dextera autem Dei appellantur electi. In dextera ergo Dei lex ignea est, quia electi mandata coelestia nequaquam frigido corde audiunt, sed ad haec amores intimi facibus inardescunt. Sermo ad aures ducitur, et mens eorum sibimet irata ex internae dulcedinis flamma concrematur. In columba vero Spiritus sanctus et in igne monstratus est, quia omnes quos repleverit, simplices et ardentem facit, simplices puritate, ardentem acumulatione. Neque enim placere Deo potest aut simplicitas sine zelo, aut zelus sine simplicitate. Hinc ipsa Veritas dicit: *Estote prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbae* (MATTH. X, 16). Qua in re notandum est, quod discipulos suos nec

de columba sine serpente, nec de serpente sine columba voluit Dominus admonere: quatenus et columbae simplicitatem astutia serpentis accenderet, et serpentis astutiam columbae simplicitas temperaret. Hinc Paulus ait: *Nolite pueri effici sensibus* (I COR. XIV, 20). Ecce prudentiam serpentis audivimus, nunc de simplicitate columbae moneamur: *Sed malitia parvuli estote* (Ibid.) Hinc de beato Iob dicitur: *Erat vir simplex et rectus* (Iob I, 1). Quae est autem rectitudo sine simplicitate, aut quae simplicitas sine rectitudine? Quia ergo et rectitudinem docet iste Spiritus et simplicitatem, et in igne monstrari debuit et in columba; quatenus omne cor quod eius gratia tangitur, et mansuetudinis lenitate tranquillum et zelo iustitiae accensum fiat.

Ad extremum vero quaerendum est, cur in ipso Redemptore nostro Mediatore Dei et hominum per columbam apparuit, in discipulis vero per ignem? Certe unigenitus Dei Filius iudex est generis humani. Sed quis eius iustitiam ferret, si priusquam nos per mansuetudinem colligeret, culpas nostras per zelum rectitudinis examinare voluisset? Homo ergo pro hominibus factus, mittem se hominibus praebuit. Noluit peccatores ferire, sed colligere. Prius voluit mansuete corripere, ut haberet quos postmodum in iudicio salvaret. In columba ergo super eum apparere debuit Spiritus, qui non veniebat, ut peccata iam per zelum percereret, sed adhuc per mansuetudinem toleraret. At contra super discipulos in igne debuit Spiritus sanctus demonstrari; ut hi qui erant simpliciter homines, atque ideo peccatores, eos contra semetipsos spiritualis servos accenderet; et peccata, quibus Deus per mansuetudinem parceret, ipsi in se per poenitentiam punirent. Nec ipsi quippe esse poterant sine peccato,

3575

qui adhaerebant coelesti magisterio, Ioanne attestante, qui ait: *Si dixerimus quia peccatum non habemus, nosmetipsos seducimus, et veritas in nobis non est* (I IOANN. 1, 8). In igne ergo venit in hominibus, in columba vero apparuit in Domino: quia peccata nostra, quae pie Dominus per mansuetudinem tolerat, nos per zelum rectitudinis debemus caute conspicere, et ardore semper poenitentiae cremare. Igitur per columbam Spiritus in Redemptore monstratus est, per ignem vero in hominibus: quia quanto nobis nostri iudicis facta est severitas temperata, tanto erga se debet fieri nostra infirmitas accensa. Quatuor itaque propositionum expleta ratione, ad dona eiusdem Spiritus contemplanda transeamus.

3576 De isto quippe Spiritu scriptum est: *Spiritus eius ornavit coelos* (IOH. XXVI, 13). Ornamenta enim coelorum sunt virtutes praedicantium. Quae videlicet ornamenta Paulus enumerat, dicens: *Alii datur per Spiritum sermo sapientiae, alii sermo scientiae secundum eundem Spiritum, alteri fides in eodem Spiritu, alii gratia sanitarum in uno Spiritu, alii operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum. Haec autem omnia operatur unus atque idem Spiritus, dividens singulis prout vult* (I COR. XII, 8 ss.). Quot ergo sunt bona praedicantium, tot sunt ornamenta coelorum. Hinc rursus scriptum est: *Verbo Domini coeli firmati sunt* (PSAL. XXXII, 6). Verbum enim Domini Filius est Patris. Sed eodem coelos, videlicet sanctos apostolos, ut tota simul sancta Trinitas ostendatur operata, repente de sancti Spiritus divinitate adiungitur: *Et Spiritu oris eius omnis virtus eorum*. Coelorum ergo virtus de spiritu sumpta est; quia mundi huius potestatibus contraire non praec-

sumerent, nisi eos sancti Spiritus fortitudo solidasset. Quales namque doctores sanctae Ecclesiae ante adventum huius Spiritus fuerint scimus, et post adventum illius, cuius fortitudinis facti sint, conspiciamus.

Certe iste ipse pastor Ecclesiae, ad cuius sacratissimum corpus sedemus, quantae debilitatis quantaque formidinis ante adventum Spiritus fuerit, ancilla ostentaria requisita dicat. Una enim mulieris voce percussus, dum mori timuit, vitam negavit. Et tunc Petrus negavit in terra, cum latro confiteretur in cruce. Sed vir iste tantae formidinis, qualis post adventum Spiritus existat, audiamus. Fit conventus magistratus atque seniorum, caesis denuntiatur apostolis ne in nomine Iesu loqui debeant: Petrus magna auctoritate respondit: *Obedire oportet Deo magis quam hominibus* (ACT. V, 29). Et rursus: *Si iustum est in conspectu Dei vos potius audire quam Deum, iudicate. Non enim possumus quae vidimus et audivimus, non loqui* (Ibid. IV, 19, 20). *Et illi quidem ibant gaudentes a conspectu concilii, quoniam digni habitus sunt pro nomine Iesu contumelias pati* (Ibid. V, 41). Ecce gaudet Petrus in verberibus, qui ante in verbis timebat. Et qui prius ancillae voce requisitus timuit, post adventum sancti Spiritus vires principum caesus premit. Libet oculis fidei in virtutem opificis huius attollere, atque sparsim patres Testamenti novi ac veteris considerare. Ecce apertis eisdem oculis fidei David, Amos, Daniele, Petrum, Paulum, Matthaem intueor, et sanctus iste Spiritus qualis sit artifex, considerare volo, sed in ipsa mea consideratione deficio. Implet namque citharoedum puerum, et psalmistam facit. Implet pastorem armentarium sycomoros vellentem, et prophetam facit. Implet abstinentem puerum, et iudicem senum facit.

Implet piscatorem, et praedcatorem gentium facit. Implet persecutorem, et doctorem gentium facit. Implet publicanum, et evangelistam facit. O qualis est artifex iste Spiritus! Nulla ad discendum mora agitur in omne quod voluerit. Mox ut tetigerit mentem, docet; solumque tetigisse, docuisse est. Nam humanum animum subito, ut illustrat, immutat: abnegat hunc repente quod erat, exhibet repente quod non erat.

3578 Pensemus, sanctos praedicatores nostros quales hodierna die reperit, quales fecit. Certe qui in uno conclavi pro Iudaeorum metu residebant, nativitas suae singuli linguam noverant, et tamen nec ea ipsa lingua quam noverant, aperte Christum loqui praesumebant. Venit Spiritus, et in ore eos per diversitatem linguarum docuit, in mente autem ex auctoritate roboravit. Coeperunt et in aliena Christum eloqui, qui de illo prius et in sua lingua loqui metuebant. Inflammatum etenim cor despexit tormenta corporis, quae ante metuebat: vicit vim carnalis formidinis prae amore Conditoris. Et qui prius suis adversariis succumbebant formidine, eis iam praecerant auctoritate. Qui ergo in tantae eos celsitudinis culmen erexit, quid aliud dixerim, nisi quod mentes terrenorum hominum coelos fecit? Pensate, fratres charissimi, post incarnationem unigeniti Filii Dei qualis sit hodierna solemnitas adventu Spiritus sancti. Sicut enim illa, ita quoque et haec est honorabilis. In illa quippe Deus in se permanens suscepit hominem: in ista vero homines venientem desuper susceperunt Deum. In illa Deus naturaliter factus est homo: in ista homines facti sunt per adoptionem dii. Si ergo remanere carnales in morte nolimus, hunc, fratres charissimi, vivificantem Spiritum amemus.

3579 Sed quia caro spiritum nescit, dicat

fortasse carnali cogitatione apud se aliquis: Quomodo diligere valeo, quem ignoro? Hoc et nos concedimus: quia mens visibilis intenta, videre nescit invisibilem. Nulla enim nisi visibilia cogitat, eaque et cum non agit, eorum imagines introrsus trahit: dumque in imaginibus corporeis iacet, surgere ad incorporea non valet. Unde fit, ut tanto deterius Creatorem nesciat, quanto in cogitatione sua familiarius corpoream creaturam portat. Sed cum Deum videre non possumus, habemus aliquid quod agamus, unde iter fiat, quo ad eum nostrae intelligentiae oculus veniat. Certe quem in se videre nullo modo valemus, hunc in servis suis videre iam possumus. Quos dum mira conspiciamus agere, certum nobis fit in eorum mentibus Deum habitare. In re autem incorporea a rebus corporalibus usum trahamus. Nemo etenim nostrum orientem clare solem, in sphaeram illius intendendo, valet conspicere; quia tensi in eius radiis oculi reverberantur; sed sole illustratos montes aspiciamus, et quia iam sol ortus est videmus. Quia ergo solem iustitiae in scipso videre non possumus, illustratos montes claritate illius videamus, sanctos videlicet apostolos, qui virtutibus emicant, miraculis coruscant, quos nati solis claritas perfudit, et cum in seipso sit invisibilis, per eos nobis quasi per illustratos montes se visibilem praebuit. Virtus enim divinitatis in se quasi sol in coelo est: virtus divinitatis in hominibus sol in terra. Solem ergo iustitiae intueamur in terra, quem videre non possumus in coelo: ut dum inoffenso pede operis per hunc in terra gradimur, ad intendendum illum quandoque oculos in coelum levemus. Sed inoffenso pede iter nostrum in terra agitur, si Deus ac proximum integra mente diligatur. Nec enim Deus vere sine pro-

ximo, nec proximum vere diligit sine Deo. Hinc est, quod sicut in alio sermone iam diximus, idem Spiritus secundo legitur discipulis datus, prius a Domino in terra degente, postmodum a Domino coelo praesidente. In terra quippe datur ut diligatur proximus, e coelo vero ut diligatur Deus. Sed cur prius in terra, postmodum e coelo, nisi quod patenter datur intelligi, quia iuxta Iohannis vocem: *Qui fratrem suum non diligit quem videt, Deum quem non videt, quomodo potest diligere?* (I IOANN. IV, 20). Diligamus ergo proximum, fratres, amemus cum, qui iuxta nos est, ut pervenire valeamus ad amorem illius, qui super nos est. Meditetur mens in proximo, quod exhibeat Deo, ut perfecte mereatur in Deo gaudere cum proximo. Tunc ad illam supernae frequentiae laetitiam pervenimus, de qua nunc sancti Spiritus pignus accepimus. Ad istum finem toto amore tendamus, in quo sine fine laetabimur. Ibi supernorum civium societas sancta: ibi solemnitas certa: ibi requies securae: ibi pax vera, quae nobis iam non relinquitur, sed datur per Dominum nostrum Iesum Christum, qui cum Patre vivit et regnat in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia saecula saeculorum. Amen.

Varia de SS. Nomine Iesu.

(EX S. BERNARDINO SENESIS, VOL. II, SERM. 49.)

3580 **S**CRIBITUR enim primo in animae fronte per baptismi sacramentum, sed aboletur per peccatum mortale: et iterum scribitur ex poenitentiae virtuali, sicut Apoc. iii, dicitur: *Et scribam super eum nomen Dei mei*: hoc siquidem solum vere nominatur, cuius natura vere per nomen exprimitur. Unde Gen. ii, Adam res omnes nominavit, quia omnium rerum naturas novit. Nomen igitur tunc super peccatorem scribitur, quando per veram contritionem hoc meruit, ut per eam ad veram Iesu notitiam elevetur. Et iterum de hac scriptura (II Cor. iii), Apostolus ait: *Epistola Christi*

vos estis scripta in tabulis cordis carnalibus. Ex dictis elici potest quod quicumque etiam secleratus in fine ultimo positus, non valens aliter de peccatis praeteritis se iuvare, nisi per contritionem cordis; tunc, si vere corde invocet hoc nomen Iesus, remissionem consequitur omnium peccatorum suorum, teste Ioh. ii cap. dicente: Omnis quicumque invocaverit nomen Domini, hic salvus erit. Invocaverit, scilicet, perfecto et devoto corde, non autem ore polluto: vera enim invocatio veram includit contritionem. Et licet vera contritio ad salutem sufficiens sit, non tamen absque maxima causa Propheta ait praedictum verbum: nam Iesu invocatio facta corde, et prolato facta ore et invocanti et circumstanti magnum praestant augmentum salvationis.

FERIA SECUNDA
POST PENTECOSTEN

LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM IOANNEM.
Iohann. III, 16-21.

In illo tempore: Dixit Iesus Nicodemo: Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret: ut omnis, qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam aeternam.

17. Non enim misit Deus Filium suum in mundum, ut iudicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum.

18. Qui credit in eum, non iudicatur: qui autem non credit, iam iudicatus est: quia non credit in nomine unigeniti Filii Dei.

19. Hoc est autem iudicium: quia lux venit in mundum, et dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem: erant enim eorum mala opera.

20. Omnis enim qui male agit, odit lucem, et non venit ad lucem, ut non arguantur opera eius.

21. Qui autem facit veritatem, venit ad lucem, ut manifestentur opera eius, quia in Deo sunt facta.

Homilia S. Augustini Episcopi.
IN EVANG. IOANN. TRACT. 12.

3581 **N**ON enim misit Deus Filium suum in mundum, ut iudicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum (IOANN. III, 17). Ergo quantum in medico est, sanare venit aegrotum. Ipse se interimit, qui praepcepta medici observare non vult. Venit Salvator ad mundum: quare Salvator dictus est mundi, nisi ut salvet mundum, non ut iudicet mundum? Salvari non vis ab ipso; ex te iudicaberis. Et quid dicam, iudica-

beris? Vide quid ait: *Qui credit in eum, non iudicatur; qui autem non credit* (IOANN. III, 18): quid dicitur speras nisi, iudicatur? *Iam, inquit, iudicatus est.* Nondum apparuit iudicium, sed iam factum est iudicium. Novit enim Dominus qui sunt eius: novit qui permaneant ad coronam, qui permaneant ad flammam; novit in area sua triticum, novit paleam; novit segetem, novit zizania. Iam iudicatus est qui non credit. Quare iudicatus? *Quia non credidit in nomine unigeniti Filii Dei* (Ibid. III, 18).

3582 *Hoc est autem iudicium, quia lux venit in mundum, et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem: erant enim mala opera eorum* (Ibid. 19). Fratres mei, quorum opera bona invenit Dominus? Nullorum. Omnium mala opera invenit. Quomodo ergo quidam fecerunt veritatem, et venerunt ad lucem? Et hoc enim sequitur: *Qui autem facit veritatem, venit ad lucem: ut manifestentur opera eius, quia in Deo sunt facta.* Quomodo quidam opus bonum fecerunt, ut venirent ad lucem, id est, ad Christum? Et quomodo quidam dilexerunt tenebras? Si enim omnes peccatores invenit, et omnes a peccato sanat, et serpens ille in quo figurata est mors Domini, eos sanat qui morsi fuerant, et propter morsum serpentis erectus est serpens, id est, mors Domini, propter mortales homines, quos invenit iniustos; quomodo intelligitur, *hoc est iudicium, quia lux venit in mundum, et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem: erant enim mala opera eorum*? Quid est hoc? Quorum enim erant bona opera? Nonne venisti ut iustifices impios? sed *dilexerunt, inquit, tenebras magis quam lucem.* Ibi posuit vim: multi enim dilexerunt peccata sua, multi confessi sunt peccata sua: quia qui confitetur peccata sua et accusat peccata sua, iam cum Deo facit. Accusat Deus peccata

tua: si et tu accusas, coniungeris Deo. Quasi duae res sunt, homo et peccator. Quod audis homo, Deus fecit: quod audis peccator, ipse homo fecit. Dele quod fecisti, ut Deus salvet quod fecit. Oportet ut oderis in te opus tuum, et ames in te opus Dei. Cum autem coeperit tibi displicere quod fecisti, inde incipiunt bona opera tua, quia accusas mala opera tua. Initium operum bonorum, confessio est operum malorum. Facis veritatem, et venis ad lucem. Quid est, facis veritatem? Non te palpas, non tibi blandiris, non te adulas, non dicitis: Iustus sum, cum sis iniquus, et incipis facere veritatem. Venis autem ad lucem ut manifestentur opera tua, quia in Deo sunt facta; quia et hoc ipsum quod tibi displicuit peccatum tuum, non tibi displiceret, nisi Deus tibi luceret, et eius veritas tibi ostenderet. Sed qui et admittit diligit peccata sua, odit admonentem lucem et fugit eam, ut non arguantur opera eius mala quae diligit. Qui autem facit veritatem, accusat in se mala sua; non sibi parcat, non sibi ignoscit ut Deus ignoscat; quia quod vult ut Deus ignoscat, ipse agnoscit, et venit ad lucem; cui gratias agit, quod illi quid in se odisset ostenderit. Dicit Deo: *Averte faciem tuam a peccatis meis* (PSAL. I, 11). Et qua fronte dicit, nisi iterum dicat: *Quoniam facinus meum ego cognosco, et peccatum meum coram me est semper?* Sit ante te quod non vis esse ante Deum. Si autem post te feceris peccatum tuum, retorquet illud tibi Deus ante oculos tuos; et tunc retorquet, quando iam poenitentiae fructus nullus erit.

3583 Currite, ne tenebrae vos comprehendant, fratres mei: evigilate ad salutem vestram, evigilate dum tempus est; nullus retardetur a templo Dei, nullus retardetur ab opere Domini, nullus avocetur ab oratione continua, nullus a so-

lita devotione fraudetur. Evigilate ergo cum dies est: luet dies, Christus est dies. Paratus est ignoscere, sed agnoscentibus; punire autem defendentes se, et iustos se iactantes, et putantes se esse aliquid, cum nihil sint. In dilectione autem eius et in misericordia eius qui ambulat, etiam liberatus ab illis lethali- bus et grandibus peccatis, qualia sunt facinora, homicidia, furta, adulteria; propter illa quae minuta videntur esse peccata linguae, aut cogitationum, aut immoderationis in rebus concessis, facit veritatem confessionis, et venit ad lucem in operibus bonis: quoniam minuta plura peccata si negligantur, occidunt. Minutae sunt guttae, quae flumina implent, minuta sunt grana arenae; sed si multa arena imponatur, premit atque opprimat. Hoe facit sentina neglecta, quod facit fluctus irruens: paulatim per sentinam intrat; sed diu intrando et non exhauriendo, mergit navim. Quid est autem exhaurire, nisi bonis operibus agere ne obruant peccata, gemendo, ieiunando, tribuendo, ignoscendo? Iter autem huius saeculi molestum est, plenum est tentationibus, in rebus prosperis ne extollat, in rebus adversis ne frangat. Qui tibi dedit felicitatem huius saeculi, ad consolationem tuam dedit, non ad corruptionem. Rursus qui te flagellat in isto saeculo, ad emendationem, non ad damnationem facit. Ferto patrem erudientem, ne sentias iudicem punientem. Haec quotidie dicimus vobis, et saepe dicenda sunt, quia bona et salutaria sunt.

Varia de SS. Nomine Iesu.

(EX S. BERNARDINO SENENSIS, VOL. II, SERM. 49.)

358^a **S**ED quia saepe contingunt casus inopinati, et periculosi, ideo necesse est Nomen Iesu saepius frequentare, ut ex hac frequentatione habitus generetur, atque in habitu tali semper in quolibet

fortuito casu cordi, et ori Nomen Iesu, quod est nomen salutis, occurrat. Ad hoc inducere volens Apostolus ad Coloss. iii. ait: *Omnia quaecumque facitis in verbo, aut in opere, omnia in nomine Domini Iesu Christi facite et agite.*

358^b Teste enim experientia, patet quod assuetus nominare diabolum ex malo corde in omni inopinato, et subito casu diabolum invocet ore: sic contingit de assuetu homine circa hoc Nomen Iesu; idipsium in omni subito casu pronuntiat; teste enim Domino, qui ait (MATTH. XII): *Ex abundantia enim cordis hos loquitur, et bonus homo de bono thesauro profert bona, et malus homo de malo thesauro profert mala.* Lege totam Scripturam sacram, et in tota silva evangelica nullum reperies invocantem hoc Nomen Iesu recepisse unquam repulsam. Sequitur secundus radius.

FERIA TERTIA
POST PENTECOSTEN

LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM IOANNEM.
Ioann. X, 1-10.

In illo tempore: Dixit Iesus Pharisaeis: Amen, amen dico vobis: qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est, et latro.

2. Qui autem intrat per ostium, pastor est ovium.

3. Huic ostiarius aperit, et oves vocem eius audiunt, et proprias oves vocat nominatim, et educit eas.

4. Et cum proprias oves emiseric, ante eas, vadit et oves illum sequuntur, quia sciunt vocem eius.

5. Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo: quia non noverunt vocem alienorum.

6. Hoc proverbium dixit eis Iesus. Illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis.

7. Dixit ergo eis iterum Iesus: Amen, amen dico vobis, quia ego sum ostium ovium.

8. Omnes quotquot venerunt, fures sunt, et latrones, et non audierunt eos oves.

9. Ego sum ostium. Per me si quis introierit, salvabitur: et ingredietur, et egredietur, et pascua inveniet.

10. Fur non venit nisi ut furetur, et mactet et perdat. Ego veni ut vitam habeant, et abundantius habeant.

Homilia S. Augustini Episcopi.
IN EVANG. IOANN. TRACT. 45.

AMEN, amen dico vobis, qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est et latro (IOANN. X, 1). Dixerunt enim se caccos non esse: videre autem tunc possent, si oves Christi essent. Unde sibi usurpabant lumen qui furebant contra

diem? Propter illorum ergo vanam et superbam et insanabilem arrogantiam Dominus Iesus ista contexit: in quibus salubriter nos, si advertamus, admonuit. Multi enim sunt, qui secundum quamdam vitae huius consuetudinem dicuntur boni homines, boni viri, bonae feminae, innocentes, et quasi observantes ea, quae in lege praecepta sunt, deferentes honorem parentibus suis, non moechantes, non homicidium perpetrantes, non furtum facientes, non falsum testimonium adversus quemquam perhibentes, et cetera, quae lege mandata sunt, velut observantes, christiani non sunt; et plerumque se iactant quomodo isti, *Numquid et nos caeci sumus?* Quia vero ista omnia quae faciunt, et nesciunt ad quem finem referant, inaniter faciunt, Dominus de grege suo et de ostio, quo intratur ad ovile, similitudinem proposuit in hodierna lectione. Dicant ergo pagani: Bene vivimus. Si per ostium non intrant, quid prodest eis unde gloriantur? Ad hoc enim debet unicuique prodesse bene vivere, ut detur illi semper vivere: nam cui non datur semper vivere, quid prodest bene vivere? Quia nec bene vivere dicendi sunt, qui finem bene vivendi vel caecitate nesciunt, vel inflatione contemnant. Non est autem cuiquam spes vera et certa semper vivendi, nisi agnoscat vitam quod est Christus, et per ianuam intret in ovile.

358^c **Q**UAERUNT ergo plerumque tales homines etiam persuadere hominibus, ut bene vivant, et christiani non sint. Per aliam partem volunt ascendere, rapere et occidere; non ut pastor, conservare atque salvare. Fuerunt ergo quidam philosophi, de virtutibus et vitiis subtilia multa tractantes, dividentes, definientes, rationationes acutissimas concludentes, libros implentes, suam sapientiam buccis crepantibus ventilantes; qui etiam di-

cere audent hominibus, nos sequimini, sectam nostram tenete, si vultis beate vivere. Sed non intrarant per ostium: perdere volebant, mactare et occidere.

358^d **Q**UID de istis dicam? Ecce ipsi Pharisaei legebant, et in eo quod legebant, Christum sonabant, venturum sperabant, et praesentem non agnoscebant: iactabant se etiam ipsi inter videntes, hoc est inter sapientes, et negabant Christum, et non intrabant per ostium. Ergo et ipsi, si quos forte seducerent, mactandos et occidendos, non liberandos seducerent, Et hos dimittamus: videamus illos si forte ipsi intrant per ostium, qui ipsius Christi nomine gloriantur.

358^e **I**nnumerabiles enim sunt, qui se videntes non solum iactant, sed a Christo illuminatos videri volunt: sunt autem haeretici. Forte ipsi per ianuam intraverunt? Absit. Sabellius dicit: Qui Filius est, ipse est Pater; sed si Filius, non est Pater. Non intrat per ostium, qui Filium dicit Patrem. Arius dicit: Aliud est Pater, aliud est Filius. Recte diceret, si diceret, Alius, non, aliud. Quando enim dicit, Aliud, ei contradicit a quo audit, *Ego et Pater unum sumus* (IOANN. X, 30). Nec ipse ergo per ostium intrat: praedicat enim Christum qualem sibi fingit, non qualem veritas dicit. Nomen habes, rem non habes. Alicuius rei nomen est Christus; tene ipsam rem, si vis prodesse tibi nomen. Alius nescio unde, sicut Photinus, Christus homo est, inquit, Deus non est. Nec ipse intrat per ostium, quia Christus et homo et Deus est. Et quid opus est multa percurrere, et multa vana haeresum enumerare? Hoc tenete, ovile Christi esse catholicam Ecclesiam. Quicumque vult intrare ad ovile, per ostium intret, Christum verum praedicet. Non solum Christum verum praedicet, sed Christi gloriam quaerat, non suam: nam multi

quaerendo gloriam suam, oves Christi sparserunt potius quam congregaverunt. Humilis est enim ianua Christus Dominus: qui intrat per hanc ianuam, oportet humiliet se, ut sano capite possit intrare. Qui autem se non humiliat, sed extollit, per maceriam vult ascendere: qui autem per maceriam ascendit, ideo exaltatur ut cadat.

3590 Tecte tamen adhuc loquitur Dominus Iesus, nondum intelligitur: nominat ostium, nominat ovile, nominat oves: commendat haec omnia, sed nondum exponit. Legamus ergo, quia venturus est ad ea verba, in quibus nobis aliqua quae dixit dignetur exponere: ex quorum expositione dabit nobis fortasse etiam illa, quae non exposuit, intelligere. Pascit enim manifestis, exercet obscuris. *Qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde* (IOANN. X, 1). Vae misero, quia casurus est! Sit ergo humilis, per ostium intret: plano pede veniat, et non offendet. *Ille, inquit, fur est et latro*. Oves suas vult dicere oves alienas, ad hoc suas, id est, furto ablatas, non ut salvet, sed ut occidat. Ergo fur est, quia quod alienum est, suum dicit; latro, quia et quod est furatus, occidit. *Qui autem intrat per ostium, pastor est ovium: hinc ostiarius aperit*. De ostiario isto tunc quaeramus, quando ab ipso Domino audierimus quod sit ostium, et qui sit pastor. *Et oves vocem eius audiunt, et proprias oves vocat nominatim*. Habet enim nomina earum scripta in libro vitae. *Proprias oves vocat nominatim*. Hinc dicit Apostolus: *Novit Dominus qui sunt eius* (II TIM. II, 19). *Et educit eas. Et cum proprias oves emiserit, ante eas vadit: et oves illum sequuntur, quia sciunt vocem eius. Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo; quia non noverunt vocem alienorum* (IOANN. X, 4, 5). Tecta sunt haec, plena questionibus, grava sacramen-

tis. Sequamur ergo et audiamus magistram ex his obscuris aliquid aperientem; et per id quod aperit, nos forte intrare facientem.

Hoc proverbium dixit illis Iesus; illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis. Forte nec nos. Quid ergo interest inter illos et nos, antequam ista verba agnoscamus et nos? Quia nos pulsamus ut aperiatur nobis: illi autem Christum negando nolebant intrare servandi, sed foris remanere perdendi. Quod ergo nos audimus haec pie, quod antequam illa intelligamus, credimus vera esse atque divina, magna ab istis diversitate distamus. Cum enim duo audiunt, verba Evangelii, unus impius, alter pius, et talia sunt ut forte ambo non intelligant, unus dicit, Nihil dixit: alius dicit, Verum dixit, et bonum est quod dixit, sed nos non intelligimus, iste quia credit iam pulsatur, et dignus est cui aperiatur, si pulsare persistat; ille vero adhuc audit: *Nisi credideritis, non intelligetis* (Is. VII, 9 sec. LXX). Quare ista commendo? Quia etiam cum verba haec obscura sicut possum exposuero, aut quia valde sunt abdita, vel ego eorum non apprehendero intelligentiam, vel explicandi quod intelligo non habuero facultatem, vel tam fuerit quisque tardus, ut etiam exponentem non sequatur, non de se desperet: maneant in fide, ambulet in via, audiat Apostolum dicentem: *Et si quid aliter sapitis, hoc quoque vobis Deus revelabit, verumtamen in quod pervenimus, in eo ambulemus* (PHILIPP. III, 15).

3591 Incipiamus ergo audire exponentem, quem audivimus proponentem. *Dixit ergo iterum eis Iesus: Amen, amen dico vobis, quia ego sum ostium ovium* (IOANN. X, 7). Ecce ipsum ostium, quod clausum posuerat, aperuit. Ipse est ostium. Agnovimus, intremus, aut nos intrasse gaudeamus. *Omnes quotquot venerunt,*

fures sunt et latrones. Quid est hoc, Domine, *Omnes quotquot venerunt*? Quid enim? tu non venisti? Sed intellige: *Omnes quotquot venerunt* dixi, utique praeter me. Recolamus ergo. Ante adventum ipsius venerunt Prophetae, numquid fures et latrones fuerunt? Absit. Non praeter illum venerunt, quia cum illo venerunt. Venturus praecones mittebat, sed eorum corda quos miserat, possidebat. Vultis nosse quia cum illo venerunt, qui est ipse semper? Carnem quippe accepit ex tempore. Quid est ergo semper? *In principio erat Verbum*. Cum illo ergo venerunt, qui cum Verbo Dei venerunt. *Ego sum*, inquit, *via et veritas et vita* (IOANN. XIV, 6). Si ipse est veritas, cum illo venerunt, qui veraces fuerunt. Quotquot ergo praeter illum, *fures et latrones*, id est, ad furandum et occidendum.

3592 *Sed non audierunt eos oves* (Ibid. X, 8). Maior haec quaestio est, *non audierunt eos oves*. Ante adventum Domini nostri Iesu Christi, quo humilis venit in carne, praecesserunt iusti, sic in eum credentes venturum, quomodo nos credimus in eum qui venit. Tempora variata sunt, non fides. Quia et ipsa verba pro tempore variantur, cum varie declinantur: alium sonum habet, Venturus est; alium sonum habet, Venit; mutatus est sonus, venturus est, et venit: eadem tamen fides utrosque coniungit, et eos qui venturum esse, et eos qui eum venisse crediderunt. Diversis quidem temporibus, sed utrosque per unum fidei ostium, hoc est per Christum, videmus ingressos. Nos credimus Dominum Iesum Christum natum ex Virgine, venisse in carne, passum esse, resurrexisse, in coelum ascendisse: totum hoc, sicut verba auditis praeteriti temporis, impletum esse iam credimus. In eius sunt fidei societate nobiscum et illi patres, qui

crediderunt de Virgine nasciturum, passurum, resurrectorum, in coelum ascensurum: illos enim ostendit Apostolus tibi ait: *Habentes autem eundem spiritum fidei, sicut scriptum est: Credidi propter quod locutus sum; et nos credimus, propter quod et loquimur* (II COR. IV, 13). Propheta dixit, *Credidi, propter quod locutus sum* (PSAL. CXV, 10): Apostolus dicit, *Et nos credimus, propter quod et loquimur*. Ut scias autem quod una sit fides, audi dicentem, *Habentes eundem spiritum fidei, et nos credimus*. Sic et alio loco, *Nolo enim vos ignorare, fratres, quia patres nostri omnes sub nube fuerunt, et omnes per mare transierunt, et omnes in Moysen baptizati sunt, in nube et in mari, et omnes eandem escam spirituales manducaverunt, et omnes eundem potum spirituales biberunt* (I COR. X, 1 ss.). Mare rubrum significat baptismum; Moyses duxor per mare Rubrum significat Christum; populus transiens significat fideles; mors Aegyptiorum significat abolitionem peccatorum. In signis diversis eadem fides: sic in signis diversis, quomodo in verbis diversis; quia verba sonos mutant per tempora, et utique nihil aliud sunt verba quam signa. Significando enim verba sunt: tolle significationem verbo, strepitus inanis est. Significata ergo sunt omnia. Numquid non eadem credebant, per quos haec signa ministrabantur, per quos eadem quae credimus, prophetata praenuntiabantur? Utique credebant: sed illi ventura esse, nos autem venisse. Ideo et sic ait: *Eundem potum spirituales biberunt* (Ibid. 4). Spirituales eundem, nam corporalem non eundem. Quid enim illi bibebant? *Bibebant enim de spirituali sequente petra: petra autem erat Christus*. Videte ergo, fide manente, signa variata. Ibi petra Christus, nobis Christus quod in altari Dei ponitur. Et illi pro magno sacra-

mento eiusdem Christi biberunt aquam profluentem de petra; nos quid bibamus norunt fideles. Si speciem visibilem intendas, aliud est: si intelligibilem significationem, eundem potum spiritualem biberunt. Quotquot ergo illo tempore crederunt vel Abrahæ, vel Isaac, vel Iacob, vel Moysi, vel aliis Patriarchis, aliisque Prophetis Christum prænuntiantibus, oves erant, et Christum audierunt: non alienam vocem, sed ipsius audierunt. Iudex fuerat in præcone. Quia et quando iudex loquitur per præconem, exceptor non facit, Præco dixit; sed, Iudex dixit. Alii sunt ergo quos non audierunt oves, in quibus non erat vox Christi, errantes, falsa dicentes, inania garrientes, vana fingentes, miseros seducetes.

3594 Quid est ergo quod dixi: Maior hæc est quaestio? Quid habet obscurum et ad intelligendam difficile? Audite, obsecro. Ecce Dominus ipse Iesus Christus venit, prædicavit: utique multo magis vox pastoris erat, expressa ipso ore pastoris. Si enim per prophetas vox pastoris erat, quanto magis vocem pastoris proferebat lingua ipsa pastoris? Non omnes audierunt. Sed quid putamus? Qui audierunt, oves erant? Ecce audivit Iudas, et lupus erat: sequebatur, sed pelle ovina tectus pastoris insidiabatur. Aliqui vero eorum qui Christum crucifixerunt, non audiebant, et oves erant: ipsos enim videbat in turba, quando dicebat: *Cum exaltaveritis Filium hominis, tunc cognoscetis, quia ego sum* (IOANN. VIII, 28). Quomodo enim ista solvitur quaestio? Audiunt non oves, et non audiunt oves; sequuntur vocem pastoris quidam lupi, et ei quaedam contradicunt oves; postremo pastorem occidunt oves. Solvitur quaestio; respondet enim aliquis et dicit: Sed quando non audiebant, oves nondum erant, tunc

lupi erant; vox audita eos mutavit, et ex lupis oves fecit; quando ergo factae sunt oves, audierunt, et pastorem invennerunt, pastoremque secutae sunt; pastoris promissa speraverunt, quia iussa fecerunt.

Soluta est utcumque ista quaestio, et cuiquam forte sufficiat. Me autem adhuc 3595 movet, et quid me moveat communico vobiscum, ut quodammodo quaerens vobiscum, revelante illo vobiscum merear invenire. Quid ergo me moveat, accipite. Per Ezechielem prophetam Dominus obiurgat pastores, et dicit inter cetera de ovibus: *Errantem ovem non revocastis* (EZECH. XXXIV, 4). Et errantem dicit, et ovem appellat. Si quando errabat, ovis erat, cuius vocem ut erraret audiebat? Procul dubio enim non erraret, si vocem pastoris audiret: sed ideo erravit, quia vocem audivit alieni; vocem furis et latronis audivit. Certe latronum vocem non audiunt oves: *Qui venerunt, inquit, et intelligimus, Praeter me; id est, Qui venerunt praeter me, fures sunt et latrones, et non audierunt eos oves*. Domine, si non audierunt eos oves, quomodo errant oves? Si oves non audiunt nisi te; tu autem veritas es: quisquis veritatem audit, non utique errat. Illi autem errant, et oves appellantur. Nam si in errore ipso oves non appellarentur, non diceretur per Ezechielem, *errantem ovem non revocastis*. Quomodo et errat, et ovis est? Vocem alieni audivit? Certe *non audierunt eos oves*. Deinde modo multi colliguntur ad ovile Christi, et ex haereticis fiunt catholici; a furibus tolluntur, pastori redduntur; et aliquando murmurant, tædium patiuntur ad revocantem, et non intelligunt iugulantem; verumtamen etiam cum renitentes venerint quae oves sunt, agnoscunt vocem pastoris, et se venisse laetantur, et errasse erubescunt. Quando

ergo in illo errore tamquam in veritate gloriabantur, et utique non audiebant vocem pastoris, et alienum ideo sequebantur, oves erant an non erant? Si oves erant, quomodo alienos oves non audiunt? Si oves non erant, quare obiurgantur illi quibus dicitur, *Errantem ovem non revocastis*? In ipsis etiam iam factis catholicis christianis, bonae spei fidelibus, aliquando mala contingunt; seducuntur in errorem, et post errorem revocantur: quando seducti sunt in errorem, et rebaptizati sunt, aut post ovilis Dominici societatem rursus in errorem pristinum revoluti sunt, oves erant an non erant? Utique catholici erant. Si catholici, fideles erant, oves erant. Si oves erant, quomodo vocem alieni audire poterunt, cum Dominus dicat, *non audierunt eos oves*?

3596 Audistis, fratres, altitudinem quaestionis. Dico ergo: *Novit Dominus qui sunt eius* (II TIM. II, 19). Novit praescitos, novit praedestinos; de illo quippe dicitur: *Quos autem praescivit, et praedestinavit conformes fieri imaginis Filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos autem praedestinavit, ipsos et vocavit; et quos vocavit, ipsos et iustificavit; quos autem iustificavit, ipsos et glorificavit. Si Deus pro nobis, quis contra nos?* Adde adhuc: *Qui proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum, quomodo non et cum illo omnia nobis donavit?* Sed quibus nobis? Praescitis, praedestinis, iustificatis, glorificatis: de quibus sequitur: *Quis accusabit adversus electos Dei?* (ROM. VIII, 29 ss.). Novit ergo Dominus, qui sunt eius, ipsae sunt oves. Aliquando se ipsae nesciunt, sed pastor novit eas, secundum istam praedestinationem, secundum istam Dei praescientiam, secundum electionem ovium, ante constitutionem mundi; nam et hoc dicit Apostolus: *Sicut elegit nos in ipso*

ante constitutionem mundi (EPHES. 1, 4). Secundum istam ergo praescientiam Dei et praedestinationem, quam multae oves foris, quam multi lupi intus; et quam multae oves intus, et quam multi lupi foris! Quid est quod dixi, quam multae oves foris? Quam multi modo luxuriantur, casti futuri; quam multi blasphemant Christum, credituri in Christum; quam multi se inebriant, futuri sobrii; quam multi rapiunt res alienas, donaturi suas! verumtamen modo vocem alienam audiunt, alienos sequuntur. Item quam multi intus laudant, blasphemantur; casti sunt, fornicaturi; sobrii sunt, se vino postea sepulturi; stant, casuri! non sunt oves (de praedestinis enim loquimur; de his loquimur quos novit Dominus, qui sunt eius). Et tamen ipsi quamdiu recte sapiunt, Christi vocem audiunt. Ecce audiunt ipsi, non audiunt illi: et tamen secundum praedestinationem non oves isti, oves illi.

3597 Adhuc manet quaestio, quae mihi interim nunc videtur ita posse dissolvi. Est aliqua vox, est, inquam, vox aliqua pastoris, in qua oves non audiunt alienos, in qua non oves non audiunt Christum. Quae est ista vox? *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit* (MATTH. X, 22). Hanc vocem non negligit proprius, non audit alienus: nam et ille hoc ei praedicit, ut perseveret apud ipsum usque in finem, sed non apud eum perseverando non audit hanc vocem. Venit ad Christum, audivit alia et alia verba, illa et illa, omnia vera, sana omnia: inter quae omnia est et illa vox: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit*. Istam qui audivit, ovis est. Sed audiebat illam nescio quis, et desipuit, refriguit, audivit alienam: si praedestinus est, ad tempus erravit, in aeternum non perit; redit ut audiat quod neglexit, faciat

quod audivit. Si enim de his est qui praedestinati sunt, et errorem ipsius Deus praescivit, et conversionem futuram; si aberravit, redit ut audiat illam vocem pastoris, et sequatur dicentem: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* Bona vox, fratres, vera, pastoralis, ipsa est vox salutis in tabernaculis iustorum. Nam facile est audire Christum, facile est laudare Evangelium, facile acclamare disputatori: perseverare usque in finem, hoc est ovium vocem pastoris audientium. Tentatio accidit, persevera usque in finem: quia tentatio non perseverat usque in finem. Usque in quem finem perseverabis? quousque finias viam. Quamdiu enim non audis Christum, adversarius tuus est in ista via, hoc est in ista mortali vita. Sed quid dicit? *Concorda cum adversario tuo cito, dum es cum eo in via* (MATTH. v, 25). Audisti, credidisti, concordasti. Si adversaberis, concordas. Si tibi praestitum est concordare, noli ulterius litigare. Quando enim finiatur via nescis, sed tamen scit ille. Si ovis es et si perseveraveris usque in finem, salvus eris: ac per hoc istam vocem non contemnunt sui, non audiunt alieni. Ut potui, ut ipse donavit, profundam multum quaestionem aut exposui vobis, aut tractavi vobiscum. Si qui minus intellexerunt, maneat pietas, et revelabitur veritas: qui autem intellexerunt, non se extollant quasi celiores super tardiores, ne extollendo se exorbitent, et facilius perveniant tardiores. Omnes autem perducatur cui dicimus: *Deduc me, Domine, in via tua, et ambulabo in veritate tua* (PSAL. LXXXV, 11).

359^b

Per hoc ergo, quod exposuit Dominus, quia ipse est ostium, intremus ad ea quae proposuit, nec exposuit. Et pastor quidem quisnam sit, quamvis non dixerit in ista lectione quae hodie re-

citata est, tamen in ea quae sequitur apertissime dicit: *Ego sum pastor bonus.* Quod etsi non diceret, quem alium praeter ipsum intelligere deberemus in eis verbis, ubi ait: *Qui intrat per ostium, pastor est ovium. Huic ostiarius aperit: et oves vocem eius audiunt: et proprias oves vocat nominatim, et educit eas. Et cum proprias oves emisit, ante eas vadit et oves eum sequuntur, quia sciunt vocem eius?* (IOANN. x, 24). Quis enim alius oves proprias vocat nominatim, et educit eas hinc ad vitam aeternam, nisi qui novit nomina praedestinatorum? Unde ait discipulis suis: *Gaudete quia nomina vestra scripta sunt in coelo* (LUC. x, 20): hinc enim vocat eas nominatim. Et quis alius eas emittit, nisi qui earum peccata dimittit, ut eum sequi duris liberatae vinculis possint? Et quis eas praecessit quo eum sequantur, nisi qui surgens a mortuis iam non moritur, et mors ei ultra non dominabitur (ROM. vi, 9): et cum hic conspicuus esset in carne ait: *Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi ego sum, et ipsi sint mecum?* (IOANN. xvii, 24). Unde illud est quod ait: *Ego sum ostium: per me si quis introierit, salvabitur; et ingredietur et egredietur, et pascua inveniet* (Ibid. x, 9). In hoc evidenter ostendit, non solum pastorem, sed etiam oves intrare per ostium.

Sed quid est, *ingredietur et egredietur, et pascua inveniet?* Ingressi quippe in Ecclesiam per ostium Christum, valde bonum est: exire autem de Ecclesia, sicut ait iste ipse Iohannes Evangelista in epistola sua: *Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis* (IOANN. ii, 19): non est utique bonum. Talis ergo egressus non posset a bono pastore laudari, ut diceret: *Et ingredietur et egredietur, et pascua inveniet.* Est ergo aliquis non solum ingressus, verum etiam egressus bonus per

ostium bonum, quod est Christus. Sed quis est iste laudabilis et beatus egressus? Possem quidem dicere, ingredi nos, quando interius aliquid cogitamus; egredi autem, quando exterius aliquid operamur: et quoniam, sicut dicit Apollolus, per fidem habitat Christus in cordibus nostris (EPHES. iii, 17), ingredi per Christum esse secundum ipsam fidem cogitare; egredi autem per Christum, secundum ipsam fidem etiam foris, id est, coram hominibus operari. Unde et in Psalmo legitur: *Exiit homo ad opus suum* (PSAL. ciii, 23). Et ipse Dominus dicit: *Luceant opera vestra coram hominibus* (MATTH. v, 16). Sed plus me delectat, quod ipsa Veritas tamquam pastor bonus, et ideo bonus doctor, quodammodo nos admonuit, quemadmodum intelligere debeamus quod ait: *Ingredietur et egredietur, et pascua inveniet*, cum secutus adiunxit: *Fur non venit nisi ut furetur, et mactet, et perdat: ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant* (IOANN. x, 10). Videtur enim mihi dixisse, Ut vitam habeant ingredientibus, et abundantius habeant egredientibus. Non autem potest quisque per ostium, id est, per Christum egredi ad vitam aeternam, quae erit in specie, nisi per ipsum ostium, hoc est per eundem Christum, in Ecclesiam eius, quod est ovile eius, intraverit ad vitam temporalem, quae est in fide. Idco ait: *Ego veni ut vitam habeant, hoc est fidem, quae per dilectionem operatur* (GAL. v, 6); per quam fidem in ovile ingrediuntur ut vivant, quia iustus ex fide vivit (ROM. i, 17); et abundantius habeant, qui perseverando usque in finem, per illud ostium, id est, per fidem Christi egrediuntur, quoniam veri fideles moriuntur; et abundantius habeant viventi, veniendo quo pastor ille praecessit, ubi nunquam deinde mo-

riantur. Quamvis ergo et hic in ipso ovili non desunt pascua, quoniam ad utrumque possumus intelligere quod dictum est, *et pascua inveniet*, id est, et ad ingressum et ad egressum: tamen tunc vera pascua inveniet, ubi saturentur qui esuriunt et sitiunt iustitiam, qualia pascua invenit cui dictum est: *Hodie mecum eris in paradiso* (LUC. xxiii, 43). Quomodo autem ipse sit ostium, ipse pastor, ut per seipsum quodammodo etiam ipse ingredi et egredi intelligatur, et quisnam sit ostiarius, longum est hodie quaerere, et disserendo sicut ipse donaverit explicare.

Varia de SS. Nomine Iesu.

(EX S. BERNARDINO SERENSI, VOL. II, SERM. 49).

SECCUNDO autem Domini Iesu Nomen est vexillum praefantium, et hoc, scilicet, contra malum pugnae; nam, si contemptum Pharae consurgit ad scandala, adhuc recurrendum est ad Nomen Iesu, quia ipse est pugnantibus in praesidium: subiecit enim nobis omnem feritatem inimicorum nostrorum: tria nempe tunc adversantur nobis, scilicet, diabolus, caro, et mundus. Primo enim diabolus adversatur: consuetum equidem est ut, quum quis cupit et quaerit derelinquere pravam vitam, et in novum hominem se mutare, quod diabolus suis versutiis, et toto conamine se opponat. Proinde Ecol. ii, ait: *Fili, accedens ad servitatem Dei, sta in iustitia, et in timore, et praepara animam tuam ad tentationem.* Et iterum Gregorius, ait: Appropinquante Salvatore, appropinquat tentatio, lucem rectitudinis sequitur umbra tentationis; proinde, si consurgit diabolus contra te; ne timeas, sed erige contra eum vexillum salutis, quod est Iesus, invocando illum.

FERIA QUARTA

QUATUOR TEMPORUM PENTECOSTES

LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM IOANNEM.

Ioann. vi, 44-52.

In illo tempore: Dixit Iesus turbis Iudaeorum: Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum: et ego resuscitabo eum in novissimo die.

45. Est scriptum in Prophetis: Et erunt omnes

dociles Dei. Omnis, qui audivit a Patre, et didicit, venit ad me.

46. Non quia Patrem vidit quisquam, nisi is, qui est a Deo, hic vidit Patrem.

47. Amen, amen dico vobis: Qui credit in me, habet vitam aeternam.

48. Ego sum panis vitae.

49. Patres vestri manducaverunt manna in deserto, et mortui sunt.

50. Hic est panis de coelo descendens: ut si quis ex ipso manducaverit, non moriatur.

51. Ego sum panis vivus, qui de coelo descendi.

52. Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum: et panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.

Homilia S. Augustini Episcopi.

IN EVANG. IOANN. TRACT. 26.

3601

NOLITE murmurare ad invicem: nemo potest venire ad me nisi Pater qui misit me, traxerit eum. Magna gratiae commendatio! Nemo venit nisi tractus. Quem trahat et quem non trahat, quare illum trahat et illum non trahat, noli velle iudicare, si non vis errare. Semel accipe et intellige: Nondum traheris? ora ut traharis. Quid hic dicimus, fratres? Si trahimur ad Christum, ergo inviti credimus; ergo violentia adhibetur, non voluntas excitatur. Intrare quisquam Ecclesiam potest nolens, accedere ad altare potest nolens, accipere sacramentum potest nolens: credere non potest nisi volens. Si corpore crederetur, fieret in nolentibus: sed non corpore creditur. Apostolum audi: *Corde creditur ad iustitiam* (ROM. x, 10). Et quid sequitur? *Ore autem confessio fit ad salutem*. De radice cordis surgit ista confessio. Aliquando audis confitentem, et nescis credentem. Sed nec debes vocare confitentem, quem iudicas non credentem. Hoc est enim confiteri, dicere quod habes in corde: si autem aliud in corde habes, aliud dicis; loqueris, non confiteris. Cum ergo in Christum corde credatur, quod nemo utique facit invitus, qui autem trahitur, tamquam invitus cogi videtur; quomodo istam solvimus quaestionem, *Nemo venit*

ad me, nisi Pater qui misit me, traxerit eum?

Si trahitur, ait aliquis, invitus venit.

Si invitus venit, nec credit; si non credit, nec venit. Non enim ad Christum ambulando currimus, sed credendo: nec motu corporis, sed voluntate cordis accedimus. Ideo illa mulier, quae fimbriam tetigit, magis tetigit quam turba quae pressit. Ideo Dominus dixit: *Quis me tetigit? Et mirantes discipuli, dixerunt: Turbae te comprimunt, et dicis, Quis me tetigit?* Et ille repetivit: *Tetigit me aliquis* (LUC. VIII, 45 ss.). Illa tangit, turba premit. Quid est tetigit, nisi credidit? Unde et mulieri illi post resurrectionem dixit volenti se mittere ad pedes eius: *Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem* (IOANN. XX, 17). Quod vides, hoc solum me esse putas, noli me tangere. Quid est? Hoc solum me esse putas quod tibi appareo, noli sic credere: hoc est, *Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem*: tibi non ascendi, nam inde numquam recessi. In terra non tangebatur stantem, quomodo tangeret ad Patrem ascendentem? Sic tamen, sic se tangi voluit: sic tangitur ab eis, a quibus bene tangitur, ascendens ad Patrem, manens cum Patre, aequalis Patri.

Inde et hic si advertis, *Nemo venit ad me, nisi quem Pater attraxerit*. Noli te cogitare invitum trahi: trahitur animus et amore. Nec timere debemus, ne ab hominibus, qui verba perpendunt et a rebus maxime divinis intelligendis longe remoti sunt, in hoc Scripturarum sanctorum evangelico verbo forsitan reprehendamur, et dicatur nobis, Quomodo voluntate credo, si trahor? Ego dico: Parum est voluntate, etiam voluptate traheris. Quid est trahi voluptate? *Delectare in Domino, et dabit tibi petitiones cordis tui* (PSAL. XXXVI, 4). Est quaedam voluptas cordis, cui panis dulcis

3603

est ille coelestis. Porro si poetae dicere licuit:

..... Trahit sua quemque voluptas;

non necessitas, sed voluptas, non obligatio, sed delectatio: quanto fortius nos dicere debemus, trahi hominem ad Christum, qui delectatur veritate, delectatur beatitudine, delectatur iustitia, delectatur sempiterna vita, quod totum Christus est? An vero habent corporis sensus voluptates suas, et animus deseritur a voluptatibus suis? Si animus non habet voluptates suas, unde dicitur: *Filii autem hominum sub legmine alarum tuarum sperabunt: inebriabuntur ab ubertate domus tuae, et torrente voluptatis tuae potabis eos: quoniam apud te est fons vitae, et in lumine tuo videbimus lumen* (PSAL. XXXV, 8 10). Da amantem, et sentit quod dico. Da desiderantem, da esaurientem, da in ista solitudine peregrinantem atque sitientem, et fontem aeternae patriae suspirantem: da talem, et scit quid dicam. Si autem frigidus loquor, nescit quid loquor. Tales erant isti qui invicem murmurabant. *Pater*, inquit, *quem traxerit, venit ad me*.

Quid est autem, *Pater quem traxerit*, cum ipse Christus trahat? Quare voluit dicere, *Pater quem traxerit*? Si trahendi sumus, ab illo trahamur, cui dicit quaedam quae diligit, *Post odorem unguentorum tuorum curremus* (CANT. I, 3). Sed quid intelligi voluit, advertamus, fratres, et quantum possumus, capiamus. Trahit Pater ad Filium eos, qui propterea credunt in Filium, quia eum cogitant Patrem habere Deum: Deus enim Pater aequalem sibi genuit Filium: ut qui cogitat, atque in fide sua sentit et ruminat aequalem esse Patri eum in quem credidit, ipsum trahit Pater ad Filium. Arius credit creaturam, non eum traxit Pater; quia non considerat Patrem, qui Filium non credit aequalem. Quid

dicis o Ari? quid, haeretice, loqueris? quid est Christus? Non, inquit, Deus verus, sed quem fecit Deus verus. Non te traxit Pater; non enim intellexisti Patrem, cuius Filium negas; aliud cogitas, non est ipse Filius; nec a Patre traheris, nec ad Filium traheris: aliud est enim Filius, aliud quod tu dicis. Photinus dixit, Homo solum est Christus, non est et Deus. Qui sic credit, non Pater eum traxit. Quem Pater traxit, *Tu es, inquit, Christus Filius Dei vivi*. Non sicut propheta, non sicut Ioannes, non sicut ut aliquis magnus iustus, sed sicut unicuique, sicut aequalis, *tu es Christus Filius Dei vivi* (MATH. XVI, 16). Vide quia tractus est, et a Patre tractus est. *Beatus es Simon Bar-Iona, quia non tibi revelavit caro et sanguis, sed Pater meus qui in caelis est* (Ibid. XVI, 17). Ista revelatio, ipsa est attractio. Ramum viridem ostendis ovi, et trahis illum. Noces puero demonstrantur, et trahitur: et quo currit trahitur, amando trahitur, sine laesione corporis trahitur, cordis vinculo trahitur. Si ergo ista quae inter delicias et voluptates terrenas revelantur amantibus, trahunt, quoniam verum est, trahit sua quemque voluptas; non trahit revelatus Christus a Patre? Quid enim fortius desiderat anima quam veritatem? Quo avidas fauces habere debet, unde optare ut sanum sit intus palatum vera iudicandi, nisi ut manducet et bibat sapientiam, iustitiam, veritatem, aeternitatem?

Ubi autem hoc? Ibi melius, verius ibi, plenius ibi. Nam hic facilius possumus esurire, et hoc si bonam spem habemus, quam satiari: *Beati enim, inquit, qui esuriunt et sitiunt iustitiam* (Ibid. v, 6); sed hic: *quoniam saturabuntur, sed ibi*. Ideo cum dixisset: *Nemo venit ad me, nisi Pater qui misit me, traxerit eum*, quid subiecit? *Et ego resuscitabo eum*

3605

in novissimo die (IOANN. VI, 44). Reddo illi quod amat, reddo quod sperat: videbit quod adhuc non videndo credidit; manducabit quod esurit, saturabitur eo quod sitit. Ubi? In resurrectione mortuorum, quia ego resuscitabo eum in novissimo die.

³⁶⁰⁶ *Scriptum est enim in prophetis, Et erunt omnes docibiles Dei* (Ibid. v, 45). Quare hoc dixi, o Iudaei? Pater vos non docuit: quomodo potestis me agnoscere? Omnes regni illius homines docibiles Dei erunt, non ab hominibus audient. Et si ab hominibus audiunt, tamen quod intelligunt, intus datur, intus coruscat, intus revelatur. Quid faciunt homines forinsecus annuntiantes? quid facio ego modo cum loquor? Strepitum verborum ingero auribus vestris. Nisi ergo revellet ille qui intus est, quid dico, aut quid loquor? Exterior cultor arboris, interior est Creator. Qui plantat et qui rigat, extrinsecus operatur: hoc facimus nos. Sed *neque qui plantat, est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus* (I COR. III, 7): hoc est, *Erunt omnes docibiles Dei*. Qui omnes? *Omnis qui audit a Patre et didicit, venit ad me*. Videte quomodo trahit Pater: docendo delectat, non necessitatem imponendo. Ecce quomodo trahit. *Erunt omnes docibiles Dei*: trahere Dei est. *Omnis qui audit a Patre et didicit, venit ad me*: trahere Dei est.

³⁶⁰⁷ Quid igitur, fratres? Si omnis qui audit a Patre et didicit, ipse venit ad Christum, Christus nihil hic docuit? Quid quod Patrem magistrum homines non viderunt, Filium viderunt? Filius dicebat, sed Pater docebat. Ego cum homo sim, quem doceo? quem, fratres, nisi eum, qui audit verbum meum? Si ego cum homo sim, illum doceo qui audit verbum meum; illum docet et Pater qui audit Verbum eius; si illum do-

cet Pater qui audit Verbum eius; quare quid sit Christus, et invenies Verbum eius: *In principio erat Verbum* (IOANN. I, 1); non, *In principio fecit Deus Verbum*; quomodo, *In principio fecit Deus coelum et terram*: ecce quia non est creatura. Disce trahi ad Filium a Patre, doceat te Pater, audi Verbum eius. Quod Verbum eius, inquis, audio? *In principio erat Verbum*: non factum est, sed erat: *Et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum*. Quomodo homines in carne constituti audiunt tale Verbum? Quia *Verbum caro factum est, et habitavit in nobis* (IOANN. I, 1-14).

³⁶⁰⁸ Exponit hoc et ipse, et ostendit nobis quid dixerit, *Qui audit a Patre et didicit, venit ad me* (IOANN. VI, 46). Continuo subiecit quod cogitare possemus: *Non quia Patrem vidit quisquam, nisi is qui est a Deo, hic vidit Patrem*. Quid est quod ait? Ego vidi Patrem, vos non vidistis Patrem; et tamen non venitis ad me, nisi trahimini a Patre. Quid est autem vos trahi a Patre, nisi discere a Patre? quid est discere a Patre, nisi audire a Patre? quid est audire a Patre, nisi audire Verbum Patris, id est me? Ne forte ergo cum dico vobis, *Omnis qui audit a Patre et didicit, dicatis apud vos*, Sed numquam vidimus Patrem; quomodo discere potuimus a Patre? A me ipso audite: *Non quia Patrem vidit quisquam, sed qui est a Deo, hic vidit Patrem*. Ego novi Patrem, ab illo sum: sed quomodo verbum ab illo cuius est verbum; non quod sonat et transit, sed quod manet cum dicente, et trahit audientem.

³⁶⁰⁹ Admoneat quod sequitur: *Amen, amen dico vobis, qui credit in me, habet vitam aeternam* (IOANN. VI, 47). Revelare se voluit quid esset: nam compendio dicere potuit: Qui credit in me, habet me. Ipse enim Christus verus Deus est et

vita aeterna. Qui ergo credit in me, inquit, it in me; et qui it in me, habet me. Quid est autem habere me? habere vitam aeternam. Vita aeterna mortem assumpsit, vita aeterna mori voluit; sed de tuo, non de suo; accepit a te, ubi moreretur pro te. Ab hominibus enim carnem assumpsit: sed non more hominum. Nam Patrem habens in coelo, matrem elegit in terra: et illic natus sine matre, et hic sine patre. Assumpsit ergo vita mortem, ut vita occideret mortem: Nam *qui in me credit, inquit, habet vitam aeternam*: non quod patet, sed quod latet. Vita enim aeterna Verbum: in principio erat apud Deum, et Deus erat Verbum: et vita erat lux hominum. Ipse vita aeterna dedit et carni susceptae vitam aeternam. Mori venit, sed die tertio resurrexit. Inter Verbum suscipiens et carnem resurgentem mors media consumpta est.

³⁶¹⁰ *Ego sum, inquit, panis vitae*. Et unde illi superbiebant? *Patres vestri, inquit, manducaverunt in deserto manna et mortui sunt*. Quid est unde superbitis? *Manducaverunt manna, et mortui sunt*. Quare manducaverunt et mortui sunt? Quia quod videbant, credebant: quod non videbant, non intelligebant. Ideo patres vestri, quia similes estis illorum. Nam quantum pertinet, fratres mei, ad mortem istam visibilem et corporalem, numquid nos non morimur, qui manducamus panem de coelo descendentem? Sic sunt mortui et illi, quemadmodum nos sumus morituri; quantum attingit, ut dixi, ad mortem huius corporis visibilem atque carnalem. Quantum autem pertinet ad illam mortem, de qua terret Dominus, qua mortui sunt patres istorum; manducavit manna et Moyses, manducavit manna et Aaron, manducavit manna et Phinees, manducaverunt ibi multi, qui Domino placuerunt, et mor-

tui non sunt. Quare? Quia visibilem cibum spiritualiter intellexerunt, spiritualiter esurierunt, spiritualiter gustaverunt, ut spiritualiter satiarentur. Nam et nos hodie accipimus visibilem cibum: sed aliud est sacramentum, aliud virtus sacramenti. Quam multi de altari accipiunt et moriuntur, et accipiendo moriuntur? Unde dicit Apostolus: *Iudicium sibi manducat et bibit* (I COR. XI, 29). Non enim buccella dominica venenum fuit Iudae. Et tamen accepit, et cum accepit, in cum inimicus intravit: non quia malum accepit, sed quia bonum male malus accepit. Videte ergo, fratres, panem coelestem, spiritualiter manducate, innocenti ad altare apportate. Peccata etsi sunt quotidiana, vel non sint mortifera. Antequam ad altare accedatis, attendite quid dicatis: *Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris* (MATTH. VI, 12). Dimittis, dimittetur tibi: securus accede, panis est, non venenum. Sed vide si dimittis: nam si non dimittis, mentiris, et ei mentiris, quem non fallis. Mentiri Deo potes, Deum fallere non potes. Novit ille quid agat. Intus te videt, intus te examinat, intus inspicit, intus iudicat, intus aut damnat, aut coronat. Patres autem istorum, id est, mali patres malorum, infideles patres infidelium, murmuratores patres murmuratorum. Nam de nulla re magis Dominum offendisse ille populus dictus est, quam contra Deum murmurando. Ideo et Dominus eos volens ostendere talium filios, hinc ad eos coepit: *Quid murmuratis in invicem, murmuratores filii murmuratorum? Patres vestri manna manducaverunt, et mortui sunt*: non quia malum erat manna, sed quia male manducaverunt.

³⁶¹¹ *Hic est panis qui de coelo descendit* (IOANN. VI, 50). Hunc panem significavit manna, hunc panem significavit altare

Dei Sacramenta illa fuerunt: in signis diversa sunt: in re quae significatur, paria sunt. Apostolum audi: *Nolo enim vos, inquit, ignorare, fratres, quia patres nostri omnes sub nube fuerunt, et omnes mare transierunt, et omnes in Moysen baptizati sunt in nube et in mari, et omnes eandem escam spirituales manducaverunt.* Spirituales utique eandem; nam corporalem alteram, quia illi manna, nos alium: spirituales vero quam nos. Sed patres nostri, non patres illorum: quibus nos similes sumus, non quibus illi similes fuerunt. Et adiungit: *Et omnes eundem potum spirituales biberunt.* Aliud illi, aliud nos; sed specie visibili, quod tamen hoc idem significaret virtute spirituali. Quomodo enim eundem potum? *Bibebant, inquit, de spiritali sequente petra: petra autem erat Christus.* Inde panis, inde potus. Petra Christus in signo, verus Christus in Verbo et in carne. Et quomodo biberunt? Percussa est petra de virga bis (NUM. XX, 11): gemina percussio, duo ligna crucis significat. *Hic est ergo panis de coelo descendens, ut si quis manducaverit ex ipso, non moriatur* (IOANN. VI, 50). Sed quod pertinet ad virtutem sacramenti, non quod pertinet ad visibile sacramentum: qui manducet intus, non foris: qui manducet in corde, non qui premit dente.

³⁶¹² *Ego sum panis vivus, qui de coelo descendi* (Ibid. VI, 51). Ideo vivus, quia de coelo descendi. De coelo descendit et manna: sed manna umbra erat, iste veritas est. *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum: et panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.* Hoc quando caperet caro, quod dixit panem carnem? Vocatur caro, quod non capit caro: et ideo magis non capit caro, quia vocatur caro. Hoc enim exhorruerunt, hoc ad se multum esse dixerunt, hoc non posse fieri putaverunt. *Caro mea est,*

inquit, pro mundi vita. Norunt fideles corpus Christi, si corpus Christi esse non negligant. Fiant corpus Christi, si volunt vivere de Spiritu Christi. De Spiritu Christi non vivit, nisi corpus Christi. Intelligite, fratres mei, quid dixerim. Homo es, et spiritum habes, et corpus habes. Spiritum dico quae anima vocatur, qua constat quod homo es: constas enim ex anima et corpore. Habes itaque spiritum invisibilem, corpus visibile. Dic mihi quid ex quo vivat: spiritus tuus vivit ex corpore tuo, an corpus tuum ex spiritu tuo? Respondet omnis qui vivit (qui autem hoc non potest respondere, nescio si vivit): quid respondet omnis qui vivit? Corpus utique meum vivit de spiritu meo. Vis ergo et tu vivere de Spiritu Christi? In corpore esto Christi. Numquid enim corpus meum vivit de spiritu tuo? Meum vivit de spiritu meo, et tuum de tuo. Non potest vivere corpus Christi, nisi de Spiritu Christi. Inde est quod exponens nobis apostolus Paulus hunc panem, *Unus panis, inquit, unum corpus multi sumus* (I. COR. X, 17). O sacramentum pietatis, o signum unitatis, o vinculum charitatis. Qui vult vivere, habet ubi vivat, habet unde vivat. Accedat, credat; incorporetur, ut vivificetur. Non abhorreat a compage membrorum, non sit putre membrum quod resecari mereatur, non sit distortum de quo erubescatur: sit pulchrum, sit aptum, sit sanum: hanc corpori, vivat Deo de Deo: nunc laboret in terra, ut postea regnet in coelo.

Varia de SS. Nomine Iesu.

(EX S. BERNARDINO SENENSI, VOL. II, SERM. 49).

³⁶¹³ **A**UDI quid de se credentibus ait Dominus Matth. ultimum. *In nomine meo daemones eicrent.* Hanc autem potestatem dedit Dominus discipulis, dicens (MATTH. X): *Eicrent daemones: quod experientis septuagintaduo, ut dicitur Luc. X: Reversi suad*

cum gaudio dicentes: Domine, etiam in Nomine tuo nobis subiciuntur daemones. Sed animadvertite responsum eius: ait enim: *Videbam satanam sicut fulgur de coelo cadentem;* quasi dicat: Nolite mirari, si Nomen meum diaboli expavescat, et eos ab homine pellit; quum virtute eius satanas cum omnibus angelis suis de coelo expulsus eieciderit sicut fulgur.

³⁶¹⁴ Unde Apoc. XII, post praelium factum in coelo a Michaele cum dracone et ab eo de illo victoria iam obtenta, eiecitque illo in supplicia sempiterna, exultantes clamaverunt Angeli, iam beati, dicentes: *Facta salus est, et virtus, id est, ex Nomine Iesu salvifica virtus, et potestas Christi eius, sicut latius dictum est in serm. II, cap. IV, tom. IV de Circumcisione Domini,* ubi de triumphali Nomine Iesu. Nec mirum, si per hoc nomen daemones expelluntur, quum eius fortitudinem et terrorem sustinere non possint. Unde Ierem. X, scriptum est: *Magnus tu, scilicet, Domine Iesu, et magnum nomen tuum in fortitudine.* Et iterum Propheta (PSAL. CX), ait: *Sanctum et terribile nomen eius;* sanctum quidem Angelis bonis, et hominibus iustis; sed terribile est daemionibus, et viris impiis.

FERIA QUINTA
POST PENTECOSTEN

LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM LUCAM.
LUC. IX, 1-6.

IN illo tempore: Convocatis Iesus duodecim Apostolis, dedit illis virtutem et potestatem super omnia daemones, et ut languores curarent.

2. Et misit illos praedicare regnum Dei, et sanare infirmos.

3. Et ait ad illos: Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque peram, neque panem, neque pecuniam, neque duas tunicas habeatis.

4. Et in quancumque domum intraveritis, ibi manete, et inde ne exeat.

5. Et quicumque non receperit vos: exeuntes de civitate illa, etiam pulverem pedum vestrorum excutite in testimonium supra illos.

6. Egressi autem circuibant per castella, evangelizantes et curantes ubique.

Homilia S. Ambrosii Episcopi.

IN LUC. CAP. 9.

³⁶¹⁵ **Q**UALIS debeat esse qui evangelizat regnum Dei, praecceptis evangelicis designatur; ut sine virga, sine pera, sine calceamento, sine pane, sine pecunia, hoc est, subsi-

dii saecularis adminicula non requirens, fideique deditus sit et quanto minus appetat temporalia, tanto magis speret ea sibi posse suppetere. Quae possunt qui volunt ad eum derivare tractatum; ut spirituales tantummodo locis iste formare videatur affectum, qui velut indumentum quoddam videatur corporis exuisse, non solum potestate reiecta contemptisque divitiis, sed etiam carnis ipsius illecebris abdicatis.

Quibus primo omnium datur pacis atque constantiae generale mandatum; ut pacem ferant, constantiam servent, hospitalis necessitudinis iura custodiant; alienum a praedicatore regni coelestis astruens cursitare per domos, et inviolabilis hospitii iura mutare. Set ut hospitii gratia deferenda censetur, ita etiam si non recipiantur, excutiendum pulverem, et egrediendum de civitate mandatur. Quo non mediocri boni remuneratio docetur hospitii, ut non solum pacem tribuamus hospitibus (MATTH. X, 12), verum etiam si qua eos terrena obumbrant levitate vitatis, receptis apostolicae praedicationis vestigiis, auferantur. Nec otiose secundum Matthaeum domus quam ingrediantur apostoli, legenda decernitur; ut mutandi hospitii necessitudinisque violandae causa non suppetat. Non tamen eadem cautio receptori mandatur hospitii; ne dum hospes eligitur, hospitalitas ipsa minuatur.

Sed haec ut secundum litteram de hospitii religione venerabilis est forma praeccepti: ita etiam de mysterio sententia coelestis arridet. Etenim cum domus eligitur, dignus hospes inquiritur. Videamus igitur ne forte Ecclesia praefenda designetur et Christus. Quae enim dignior domus apostolicae praedicationis ingressu, quam sancta Ecclesia? Aut quis praefendus magis omnibus vi-

detur esse quam Christus, qui pedes suis lavare consuevit hospitibus, et quoscumque sua receperit domo, pollutis non patiatur habitare vestigiis, sed maculosos licet vitae prioris, in reliquum tamen dignetur mundare processus? Hic est igitur solus quem nemo debet deserere, nemo mutare. Cui bene dicitur: *Domine, ad quem ibimus? Verba vitae aeternae habes, et nos credimus* (IOANN. VI, 69, 70). Vides exsecutorem coelestium praeceptorum; qui quoniam non mutavit hospitium, coelestis consortium consecrationis emeruit.

3618 Fides igitur imprimis Ecclesiae quaerenda mandatur, in qua si Christus habitator sit, haud dubie sit legenda. Sin vero perfidus populus aut praeceptor haereticus deformet habitaculum, vitanda haereticorum communio, fugienda Synagoga censetur. Excutiendus pedum pulvis, ne fatiscens perfidiae sterilis siccitatibus, tamquam humi arido arenosoque mentis tuae vestigium polluat. Nam sicut corporeas infirmitates populi fidelis suscipere in se debet Evangelii praedicator, et tamquam propriis inania gesta, pulveri comparanda, allevare atque abolere vestigiis, iuxta quod scriptum est: *Quis infirmatur, et ego non infirmor?* (II COR. XI, 29) ita si qua est Ecclesia quae fidem respuat, nec apostolicae praedicationis fundamenta possideat, ne quam labem perfidiae possit aspergere, deserenda est. Quod Apostolus quoque evidenter asseruit dicens: *Haereticum hominem post unam... correptionem devita* (TIT. III, 10).

Varia de SS. Nominie Iesu.
(EX S. BERNARDINO SENESI, VOL. II, SERM. 49).

3619 PATEAT hoc etiam per exemplum. Quum enim beatus Bernardus Papiam de Mediolano venisset, quidam uxorem suam daemoniacam ad illum adduxit: tunc diabolus per hos eius dicere coepit:

Non me de hac ancilla mea hic porculos edens, et brasicas devorans pelles. Cui servus Dei respondit: non Bernardus te, sed Dominus noster Iesus Christus. Mox autem ut ille orationem effudit, spiritus nequam dixit: Quam libenter egrederer de hac ancilla, graviter molestatus in ea, quam libenter egrederer, sed non possum. Non vult enim magnus Dominus. Cui Sanctus: Et quis est Dominus magnus? Cui ille: Iesus Nazarenus. Ad quem vir Dei: Vidisti ne unquam eum? Quo respondente, etiam, ei iterum ait: Ubi vidisti eum? Et ille ait: in gloria. Et Sanctus: Et tu in gloria fuisti? Quo respondente: Utique, ait, quomodo inde existi? Et ille ait: Cum Lucifero multi cecidimus. Haec quidem omnia voce lugubri per os vetulae, omnibus audientibus, loquebatur. Ait illi vir Dei: Numquid in illam gloriam redire velles? At ille miro modo cachinans, ait: Tardè est. Tunc autem orante viro Dei, de muliere egressus est.

3620 Sed quum B. Bernardus inde abiret, eo iam elongato, iterum diabolus invasit eam: vir autem eius post illum cucurrit, quid acciderat indicavit: at ille praecepit collo eius chartulam alligari, in qua haec verba conscripta erant: In nomine Domini Iesu Christi praecipio tibi, daemone, ne haec mulierem iam contingere praesumas. Quod quum factum fuisset, postea ad eandem accedente nequaquam ausus fuerat.

FERIA SEXTA
QUATUOR TEMPORUM PENTECOSTES

LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM LUCAM.
Luc. V, 17-26.

In illo tempore: Factum est in una die, et Iesus sedebat docens. Et erant Pharisei sedentes, et legis doctores, qui venerant ex omni castello Galilaeae, et Iudaeae, et Ierusalem: et virtus Domini erat ad sanandum eos.

18. Et ecce viri portantes in lecto hominem qui erat paralyticus: et querebant eum inferre, et ponere ante eum.

19. Et non inveniētes qua parte illum inferrent praeter turba, ascenderunt supra tectum, et per tegulas dimississent eum cum lecto in medium ante Iesum.

20. Quorum fidem ut vidit, dixit: Homo remittuntur tibi peccata tua.

21. Et coeperunt cogitare Scribae et Pharisei, dicentes: Quis est hic, qui loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?

22. Ut cognovit autem Iesus cogitationes eorum, respondens, dixit ad illos: Quid cogitatis in cordibus vestris?

23. Quid est facilius dicere: Dimittuntur tibi peccata; an dicere: Surge, et ambula?

24. Ut autem sciatis quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, (ait paralytico): Tibi dico, surge, tolle lectum tuum, et vade in domum tuam.

25. Et confestim consurgens coram illis, tulit lectum, in quo iacebat: et abiit in domum suam, magnificans Deum.

26. Et stupor apprehendit omnes, et magnificabant Deum. Et repleti sunt timore, dicentes: Quia vidimus mirabilia hodie.

Homilia S. Ambrosii Episcopi.

IN LUC. CAP. 5.

3621 **N**on otiosa huius paralytici nec angusta medicina est, quando Dominus et orasse praemittitur, non utique propter suffragium, sed propter exemplum; imitandi enim specimen dedit, non impetrandi ambitum requisivit. Et convenientibus ex omni Galilaea et Iudaea, et Ierusalem, legis doctoribus, inter ceterorum remedia debiliū, paralytici istius medicina describitur. Primum omnium quod ante diximus, unusquisque aeger petendae precatores salutis debet adhibere, per quos nostrae vitae compago resoluta, actuumque nostrorum clauda vestigia verbi coelestis remedio refoermentur. Sint igitur aliqui monitores mentis, qui animum hominis quamvis exterioris corporis debilitate torpentem, ad superiora erigant. Quorum rursus adminiculis et attollere, et humiliare se facili, ante Iesum locetur, Dominico videri dignus aspectu. Humilitatem enim respicit Dominus: *Quia respexit humilitatem ancillae suae* (LUC. I, 48).

3622 *Quorum fidem, inquit, ut vidit.* Magnus Dominus qui aliorum merito ignoscit aliis, et dum alios probat, aliis relaxat errata. Cur apud te homo collega non valeat, cum apud Dominum servus et interveniendi meritum et ius habeat impetrandi? Disce, qui iudicas, ignoscere: disce, qui aeger es, impetrare. Si gravium peccatorum diffidus veniam, adhibe precatores, adhibe Ecclesiam quae pro te precetur, cuius contempla-

tionem quod tibi Dominus negare posset, ignoscat.

3623 Et quamvis historiae fidem non debeamus omittere; ut vere paralytici istius corpus credamus esse sanatum, cognosce tamen interioris hominis sanitatem, cui peccata donantur, quae cum Iudaei asserunt a solo Domino posse concedi, Deum utique eum confitentur, suoque iudicio perfidiam suam produnt, ut opus astruant, personam negent. Itaque ab ipsis et operis sui Dei Filius accipit testimonium, et vocis suffragium non requirit; perfidia enim confiteri potest, credere non potest. Itaque testimonium non deest divinitati, fides deest saluti. Nam et validus est ad fidem quod confitentur in viti: et perniciosius ad culpam quod negant, qui suis assertionibus revincuntur. Magna itaque infidiae plebis amentia, ut cum confessa fuerit solius Dei esse donare peccata, non credat Deo peccata donanti. Dominus autem salvos volens facere peccatores, et occultorum cognitione Deum se esse demonstrat, et admiratione factorum, adiciens:

3624 *Quid est facilius dicere: Dimissa sunt tibi peccata tua; aut dicere: Surge, et ambula?*

Quo loco plenam speciem resurrectionis ostendit, qui mentis vulneribus corporisque sanatis, peccata donat animum, debilitatem carnis excludit; hoc est enim totum hominem esse curatum. Quamvis igitur magnum sit hominibus peccata dimittere (quis enim potest peccata dimittere nisi solus Deus, qui per eos quoque dimittit, quibus dimittendi tribuit potestatem); tamen multo divinius est resurrectionem donare corporibus, quandoquidem ipse Dominus resurrectio est.

3625 Hic lectus qui tolli iubetur, quid est aliud, nisi quia humanum iubetur corpus attolli? Ipse est qui per singulas noctes lavatur a David, ut legimus:

Lavabo per singulas noctes lectum meum: lacrymis meis stratum meum rigabo (PSAL. VI, 7). Hic est lectus doloris, in quo anima nostra gravi conscientiae aegra cruciata iacebat. Sed si quis secundum Christi praecepta se gesserit, iam non lectus doloris est, sed quietis. Miseratione etenim Domini coepit quies esse quod mors erat, qui nobis soporem mortis vertit in gratiam voluptatis. Nec solum levare lectum, sed etiam domum suam repetere, hoc est, ad paradisum redire consetur; ea est enim vera domus quae hominem prima suscepit: non iure amissa, sed fraude. Merito ergo restituitur domus, quoniam venerat qui nexum fraudis aboleret, ius reformaret.

3626 Nec mora ulla sanitatis intervenit: unum ditorum remediumque momentum est. Spectant surgentem increduli, mirantur abeuntem: et divini operis miracula malunt timere quam credere. Nam si credidissent, non timuissent utique, sed dilexissent; perfecta enim dilectio timorem excludit foras (I IOANN. IV, 18). Et ideo isti, quia non diligebant, calumniabantur. Calumniantibus autem dicit: *Quid cogitatis mala in cordibus vestris?* (LUC. V, 22). Quis hoc dicit? Sacerdos magnus. Lepram videbat in cordibus Iudaeorum, ostendit eos peiores esse leproso. Ille sacerdoti est se iussus offerre purgatus: os sacerdos repudiat, ne alios quoque eorum lepra contaminet.

Varia de SS. Nomine Iesu.

(EX S. BERNARDINO SENESI, VOL. II, SEKM. 49).

3627 SECUNDO autem contraria est nobis caro, omni spurcicia et malitia plena: unde Bernard. serm. 15, super Cant. ait: Tristatur aliquis nostrum? veniat in cor Iesus, et inde saliat in os, et ecce ad exitum Nominis lumen, nubillum omne diffugit, atque serenum reddit. Labitur quis in crimen? currit insuper ad laqueum mortis desperando? nonne,

si invocet Nomen vitae, confestim respirabit ad vitam? Cui aliquando stetit ante faciem salutaris Nominis duritia, ut assolet, cordis ignavia, torpor, rancor, animi languor, aecidia? Cui fons forte siccatus lacrymarum, invocato Iesu, non continuo erupit uberior, fluxit suavior?

3628 Et paulo post etiam inquit: Nihil ita irae impetum colibet, superbiae tumorem sedat, sanati voris vulnus, restringit luxuriae fluxum, extinguit libidinis flammam, sicut temperat avaritiae, et totius indecoris fugat pruriginem: siquidem, quem nomino Iesum, hominem mihi propono mitem, humilem corde, benignum, sobrium, castum, misericordem, et omni denique honestate ac sanctitate conspicuum, eum denique ipsum Deum omnipotentem, qui suo me exemplo sanct, et roboret adiutorio. Haec omnia mihi simul sonant, quem insonuerit Iesus: sumo itaque mihi exempla de homine, et auxilium a potente illo tanquam pignoratia species; haec tanquam unde acuum eas, et faciam confectioem, cui simul medicorum nemo facere posset. Hoc tibi electarium habes, o anima mea, conditum in vasculo vocabuli huius, quod est Iesus, salutarium certe; quodque nulli unquam pesti tuae inventiatur inefficax.

SABBATO

QUATUOR TEMPORUM PENTECOSTES

LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM LUCAM.

LUC. II, 38-44.

IN illo tempore: Surgens Iesus de synagoga, introivit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febris: et rogaverunt illum pro ea.

39. Et stans super illam, imperavit febri: et dimisit illam. Et continuo surgens ministrabat illis. 40. Cum autem sol occidisset, omnes qui habebant infirmos variis languoribus, ducebant illos ad eum. At ille singulis manus imponens, curabat eos. 41. Exhibant autem daemonia a multis, clamantia et dicentia: Quia tu es filius Dei: et increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum esse Christum.

42. Facta autem die egressus ibat in desertum locum, et turbae requirebant eum, et venerunt usque ad ipsum: et dicebant illi ne discederet ab eis.

43. Quibus ille ait: Quia et aliis civitatibus oportet me evangelizare regnum Dei: quia ideo missus sum.

44. Et erat praedicans in synagogis Gallilaeae.

Homilia S. Ambrosii Episcopi.

Habetur Feria quinta post Dom. III. Quadrag.

Homilia Venerabilis Bedae Presbyteri.

IN LUC. CAP. 4.

3629 **S**URGENS autem de synagoga, introivit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febris. Si virum a daemonio liberatum, moraliter animum ab immunda cogitatione purgatum significare dixerimus, consequenter femina febribus tenta, sed ad imperium Domini curata, carnem ostendit a concupiscentiae suae fervore per continentiae praecepta frenatam. Omnis enim avaritudo, et ira, et indignatio, et clamor, et blasphemia, spiritus immundi furor est. Fornicationem vero, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam, et avaritiam quae est simulacrorum servitus, febrem illecebrosae carnis intelligit.

3630 Et rogaverunt illum pro ea. Et stans super illam, imperavit febrī, et dimisit illam. Modo Salvator rogatus, modo ultro curat aegrotos, ostendens se contra peccatorum quoque passiones et precibus semper adnuere fidellum, et ea quae ipsi minime in se intelligunt, vel intelligenda dare, vel etiam non intellecta dimittere. Iuxta quod Psalmista postulat: *Delicta quis intelligit? ab occultis meis munda me, Domine.*

3631 Et continuo surgens, ministrabat illis. Naturale est febricitantibus incipiente sanitate accessere, et aegrotationis sentire molestiam, verum sanitas quae Domini confertur imperio, simul tota redit. Non solum ipsa redit, sed et tanto robore comitante, ut eis continuo qui se adiverant, ministrare sufficiat, et iuxta leges tropologiae, membra quae servierant immunditiae ad iniquitatem ut fructificarent morti, serviant iustitiae in vitam aeternam.

3632 Cum sol autem occidisset, omnes qui

habebant infirmos variis languoribus, ducebant illos ad eum. At ille singulis manus imponens, curabat eos. Solis occubitus, passionem mortemque significat illius qui dixit: *Quamdiu in mundo sum, lux sum mundi.* Et sole occidente plures daemoniaci, quam ante, plures sanantur aegroti. Quia qui temporaliter in carne vivens paucos Iudaeorum docuit, calcato regno mortis omnibus per orbem gentibus fidei salutisque dona transmisit. Cuius ministris, quasi vitae lucisque praecibus, Psalmista canit: *Ite facite ei qui ascendit super occasum.* Super occasum quippe Dominus ascendit, quia unde in passione occubuit, inde maiorem suam gloriam resurgendo manifestavit.

3633 Exhibant etiam daemonia a multis, clamantia et dicentia, quia tu es Filius Dei. Et increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum esse Christum. Daemonia Filium Dei confitebantur, et attestante Evangelista sciebant ipsum esse Christum. Quia quem dierum quadraginta ieiunio fatigatum diabolus hominem cognoverat, nec tentando valebat, an et Dei Filius esset experiri, iam nunc per signorum potentiam, vel intellexerit, vel potius suspicatus est esse Filium Dei. Non igitur ideo Iudaeis eum crucifigere persuasit, quia Christum sive Dei Filium non esse putavit, sed quia se morte illius non praevideat esse damnandum. Vere enim de hoc mysterio a saeculis abscondito dicit Apostolus, *Quod nemo principum huius saeculi cognovit. Si enim cognovissent, nunquam Dominum gloriae crucifixissent.* Quare autem daemonia Dominus de se loqui prohibeat, Psalmista manifestat, qui ait: *Peccatori autem dixit Deus, quare tu enarras iustitias meas?* etc. Ne quis dum praedicantem audit, sequatur errantem. Improbus enim magister est diabolus, qui falsa